

szállítani, hogy azok minőségi romlás bekövetkezése előtt feldolgozhatók legyenek.

A fagyártmánytermelésben elért eredményeket a minőségjavítás irányában kell hasznosítani és a bányászati béléanyagok termelése mellett minél több szőlőkarót kell előállítani.

A feladatok nem könnyűek, de nem is teljesíthetetlenek. A már elért kimagaslóan jó eredmények biztosítékok arra, hogy erdőgazdaságaink sikerrel meg fogják oldani ezeket is.

A nemzetközi fapiac várható alakulása

M A D A S A N D R Á S, OT főosztályvezető h.

Az Európai Gazdasági Bizottság Fabizottsága októberben tartotta meg szokásos évi ülését Genfben. Ezen résztvettek az európai államok, továbbá az Amerikai Egyesült Államok és Kanada képviselői.

A Fabizottság a kialakult gyakorlatnak megfelelően megtárgyalta az európai fenyőfűrészáru, bányafa és papírfa helyzetet és a jövő európai gazdasági helyzet általános áttekintése alapján az egyes választékokat illetően a Fabizottság megállapítása szerint a helyzet a következő:

1. Fenyőfűrészáru

Az európai fenyőfűrészáru-piacon az 1958. év folyamán bekövetkezett események igazolják, hogy ez a piac érzékenyen reagál az európai általános gazdasági helyzet változásaira. A Fabizottság 1957 októberében megtartott ülésén ugyanis arra számítottak, hogy a piac évek óta tartó stabilitása az 1958. év folyamán is folytatódik és ezt a reményt a várható általános gazdasági helyzet mérsékelt optimista megítélésére alapították.

Ténylegesen ez a remény nem vált valóra. Az ipari tevékenység számos szektorban csökkent Nyugat-Európában és az építési program is valamivel alacsonyabb volt, mint az előző évben. Ezek következtében elkerülhetetlen volt a fogyasztás és a kereslet csökkenése. Emellett a főbb importáló államokban magasak voltak az 1957. év végi zárókészletek, továbbá a vevők bizonyos áresésekre is számítottak. Végül nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a nyugat-európai gazdasági életre befolyást gyakoroltak az év folyamán az Egyesült Államok gazdasági életében jelentkező válságjelenségek és ezeknek az európai gazdasági életre gyakorolt hatásától való félelem szintén csökkentette a gazdasági tevékenységet.

A fenyőfűrészáru-árak valóban estek az év folyamán, elsősorban a gyengébb minőségű választékoké, míg a legjobb minőségű választékok ára viszonylag szilárd maradt.

Az európai államok importja előreláthatóan, mintegy 2 100 000 m³-rel lesz alacsonyabb 1959-ben, mint az 1958. évi fenyőfűrészáru-import. Mindezek folytán a legfontosabb exportáló államokban jelentősen meg fognak növekedni az évvégi készletek, ami befolyással lesz az 1959. évi termelési

elgondolásokra. Az adatok szerint az 1958-as év mintegy 1 400 000 m³ exportfelesleggel fog zárulni.

A jövő évi kilátások nagymértékben attól függenek, milyen lesz a következő évben az általános gazdasági helyzet alakulása. A Fabizottság véleménye szerint a gazdasági helyzet javulása várható, számos európai államban intézkedéseket tettek a gazdasági élet ösztönzésére — könnyítettek a hitelfeltételeket, csökkentették a bankkamatlábát stb. — bár ezeknek nincs azonnali hatása az ipari termelésre és az építési tevékenységre. Emellett az importáló államok induló készletei nem tekinthetők túlságosan magasnak, sem mennyiségi, sem pénzügyi értelemben.

A bejelentett keresletek és kínálatok egybevetése azt mutatja, hogy az európai piacon mintegy 900 000 m³ fenyőfűrészáru-felesleggel lehet számolni az 1959. évben. Arra is számíthatnak, hogy a csökkenő faárak esetleg fékezni fogják a helyettesítő anyagok további elterjedését. A Fabizottság véleménye szerint a faárak ingadozása károsan hat mind az exportőrök, mind az importőrök érdekeire. Amennyiben az európai gazdasági élet kedvező irányban fog fejlődni, számítani lehet, hogy a tényleges import felül fogja múlni az óvatos becsléseket.

Az európai államok importját és exportját, illetve várható alakulását, valamint a legfontosabb importáló és exportáló államokat a következő táblázat tünteti fel.

Ország	Fenyőfűrészáru millió m ³							
	1937.		1957.		1958.		1959.	
	imp.	exp.	imp.	exp.	imp.	exp.	imp.	exp.
A) Importáló államok								
Anglia	11,6		6,8		5,9		6,4	
Német Szöv. Közt.	1,7		2,8		2,6		2,5	
Hollandia	1,8		2,0		1,5		1,6	
Olaszország	0,9		1,8		1,8		1,7	
Egyéb európai importáló államok	4,7		4,8		4,3		4,9	
Közél Keleti államok ..	0,9		0,8		1,0		1,0	
Egyéb tengeren túli áll.	—		0,5		0,6		0,6	
B) Exportáló államok								
Svédország		4,1		5,1		4,2		4,2
Szovjetunió		6,0		3,4		3,5		3,6
Finnország		4,8		3,3		3,5		3,6
Ausztria		1,5		3,3		3,2		3,1
Egyéb exportáló európai államok		4,5		2,9		2,7		2,8
Kanada és USA		2,8		1,4		2,0		2,3
Mindösszesen	21,6	23,7	19,5	19,4	17,7	19,1	18,7	19,6
Mérleg	+2,1		-0,1		+1,4		+0,9	

Az export-import összefüggések világos ábrázolása érdekében a táblázatok tartalmazzák az európai államoknak az amerikai kontinensről származó importforrásait és az európai államok más kontinensen levő exportpiacait is. Az európai államok importja 17,1, az európai államok exportja 17,3 millió m³, tehát Európa fenyőfűrészáruban önellátó.

2. Bányafa

A Fabizottság 1957 őszi tartott ülése óta jelentős változások következtek be a bányafapiacra. Kevés kivételtől eltekintve az importáló államok bányafaszükségletei csökkentek. A fogyasztás csökkent és néhány állam (Anglia, Hollandia) csökkentette a készleteit is. Ennek következtében a bányafaimport az 1957. évihez viszonyítva mintegy 700 000 m³-rel csök-

ken 1958-ban és az exportlehetőségek ugyanekkora mennyiséggel meghaladják az importszükségleteket.

Ilyen körülmények között nem meglepő, hogy a bányafapiac hosszú, szilárd időszak után meggyengült és az exportárak egyes esetekben 15—20%-ot is estek.

A bányafa-fogyasztás csökkenésének oka egyrészt az alacsonyabb széntermelés, de a fő tényező a fafelhasználás további csökkenése a szénbányászatban. A műszaki fejlődés következtében a modern acél- és bányaszerkezetek felhasználása előreláthatóan tovább fog terjedni a szénbányászatban, ami a bányafa fajlagos és abszolút felhasználásának további csökkenésére mutat.

Számos importáló államban a fogyasztás előreláthatóan tovább fog csökkenni 1959-ben, ugyanekkor nem valószínű, hogy további jelentős készletcsökkenések fognak bekövetkezni az 1958. évhez hasonlóan. Mindezek alapján a Fabizottság véleménye szerint 1959-ben az importszükségletek előreláthatóan valamelyest meg fogják haladni az 1958. évi szintet.

A bányafaforgalom legfontosabb számait az alábbi táblázat mutatja:

Ország	1000 m ³					
	1957.		1958.		1959.	
	imp.	exp.	imp.	exp.	imp.	exp.
A) Importáló államok						
Anglia	1,516		980		1,175	
Német Szöv. Közt.	1,057		900		800	
Magyarország	583		537		570	
Belgium—Luxemburg	232		200		200	
Egyéb európai importáló államok	330		364		395	
B) Exportáló államok						
Finnország		1,410		1,050		800
Szovjetunió		817		950		950
Svédország		457		300		200
Franciaország		280		320		460
Egyéb európai exportáló államok		950		1,018		1,108
Európa összesen	3,718	3,924	2,981	3,638	3,150	3,518
Kanada	—	195	—	130	—	130
Egyéb államok	—	—	100	—	100	—
Mindösszesen	3,718	4,119	3,081	3,768	3,240	3,648
Mérleg		+401		+687		+408

Mint a táblázatból látható, Európa bányafában önellátó, sőt exportfelesleggel rendelkezik. A számok nem mutatják a valóságos helyzetet, mert egyes exportáló államok nem tényleges exportlehetőségeiket közölték, hanem annál lényegesen alacsonyabb számokat. Finnország tényleges 1957. évi exportja 1 410 000 m³ volt, ugyanakkor az 1959. évi előirányzata csupán 800 000 m³. Az importáló államok nagyjából a várható tényleges szükségleteiket közölték. Ezeket is figyelembe véve az 1959. évi bányafa exportfelesleg még nagyobb mértékű a közölnél.

3. Papírfa

A papírgyártás céljait szolgáló nyersanyagokban a szükségletek tovább emelkedtek az 1958. év folyamán, elsősorban a Szovjetunióban. A Fabizottság véleménye szerint, ha kisebb mértékben is, de további emelkedés várható az 1959. év folyamán is, amennyiben a svéd szükségletekben előirányzott, mintegy 1 000 000 m³-es csökkenést kiegyenlíti Finnország és

néhány más állam szükségleteinek növekedése. Kevés kivételtől eltekintve a szükségletek növekedése hazai források igénybevételével történik. A szükségletek kielégítését nagymértékben elősegítette a fahulladékok és a lomblevelű papírfák felhasználásának további növekedése. Az előzetes becslések szerint 1959-ben az összes szükségletnek 10%-át hulladékfa, 8%-át pedig a lomblevelű papírfák fogják fedezni.

A küldöttek felszólalásaiból és jelentéseiből megállapítható, hogy a papírfá évek óta tartó rendkívül szilárd piaca szintén meggyengült és jelentős áresések következtek be. Az 1958. évi import előreláthatóan mintegy 700 000 m³-rel alacsonyabb lesz az 1957. évinél, míg 1959-re az import-szükségletek valamelyes emelkedése várható.

A papírfá-helyzetet az alábbi táblázat tünteti fel:

Ország	1000 m ³					
	1957.		1958.		1959.	
	imp.	exp.	imp.	exp.	imp.	exp.
A) Importáló államok						
Német Szöv. Közt.	1,758		1,120		960	
Olaszország	965		1,070		1,100	
Német Dem. Közt.	539		688		750	
Anglia	376		400		400	
Egyéb európai államok	2,916		2,520		2,876	
B) Exportáló államok						
Finnország		2,308		2,100		2,000
Svédország		890		400		400
Jugoszlávia		775		488		850
Szovjetunió		591		850		850
Egyéb európai államok		1,087		793		723
Európa összesen	6,554	5,651	5,798	4,631	6,086	4,685
Kanada	—	740	—	500	—	600
Mindösszesen	6,554	6,391	5,798	5,131	6,086	5,285
Mérleg	—163		—667		—801	

A mérleg számai tehát 1958-ra 667 000 m³, 1959-re 801 000 m³ hiányt mutatnak papírfában. Egyet lehet érteni azonban a Fabizottság megállapításaival, amely szerint ez a hiány a „statisztikai adatok bizonytalanságával“ magyarázható, tekintve, hogy a papírfá-piac bizonytalansága miatt az exportlehetőségeket igen alacsonyan adták meg az exportáló államok. A piac jelenlegi helyzete, az áresések világossá teszik, hogy papírfá-hiánnyal sem 1958-ban, sem 1959-ben nem kell számolni. Itt még figyelembe kell venni az alábbi tényezőket:

1. Bányafa és papírfá méretei és minősége, ennek következtében ára is, közel azonosak, tehát a papírfában fellépő esetleges fedezetlen szükségletek a bányafa-feleslegből fedezhetők.

2. Az európai papírfá exportra kerülő része alig 10%-át teszi ki az összes papírfá-termelésnek, tehát a látszólagos hiány az összes papírfá-termelés 1%-a körül mozog. Ilyen mértékű bizonytalanság gyakorlatilag teljes fedezettséget jelent. Egyébként is gyenge piac és áresés idején nem lehet hiányról beszélni.

A távolabbi kilátásokat illetően azzal mindenesetre számolni kell, hogy a papírgyártó kapacitás tovább fog növekedni és átmeneti gyengülés után a papírfá-piac ismét meg fog szilárdulni, szemben a bányafával, ahol a fogyasztás csökkenő tendenciája véglegesnek tekinthető a helyettesítő anyagok nagymértékű elterjedése miatt. Előrelátható, hogy a papírfogyasz-

tás további várható emelkedése következtében a papírfát importáló államok erőfeszítéseket fognak tenni a hulladék széleskörű felhasználására, továbbá a lomblevelűek, elsősorban a nyárfélék nagymértékű telepítésére és felhasználására, annál is inkább, hogy emelkedő szükségleteiket egyre nagyobb mértékben fedezzék hazai forrásokból.

Összefoglalva megállapítható, hogy 1958-ban a fapiac a nyugat-európai gazdasági helyzet következményeképpen meggyengült, áresések következtek be, elsősorban a gyengébb minőségű választékokban. Az import-színvonal az összes fontosabb választékban az 1957. évi színvonal alatt maradt. Az 1959. évi piaci helyzet elsősorban az általános nyugat-európai gazdasági helyzettől függ; egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy az export-import tevékenység valamelyest meg fogja haladni az 1958. évi színvonalat, de nem fogja elérni az 1957. évi szintet.

Az európai források továbbra is fedezik az európai szükségleteket hosszabb távlatokban is.

A gépi fakitermelés és a közelítés néhány munkaszervezési problémája

SZEPESI LÁSZLÓ igazgatóhelyettes és
HUSZÁR ENDRE tudományos munkatárs, ERTI

A munkaszervezés legfontosabb feladatai közé tartozik a munka termelékenységének növelése, az energia kedvező kihasználása. Ez azt jelenti, hogy bizonyos munkát minél kisebb fizikai igénybevétellel és gépi, illetőleg fogatos energia felhasználásával igyekszünk elvégezni. Ma, amikor változnak a munka eszközei és emellett a követelmények is, fokozott figyelmet kell fordítanunk a munkaszervezésre.

A fahasználatban a különböző munkafázisokat ma általában egymástól elválasztva hajtják végre. Az egyes fázisok között hetek, nem ritkán hónapok is eltelhetnek. E szakaszok közül első a vágás tervezés. Ez magában foglalja a vágásjelölést, a becslést és a kiszállító pályák kitűzését. A következő a fakitermelés: a döntés, a gallyazás, a darabolás, a kézi összehordás, a sarangolás stb... A további munkafázisok: a közelítés, a kiszállítás és a szállítás..

Az egyes szakaszok befejezése egy-egy állomás a fahasználati munkában. A tervek teljesítését ezek szerint ellenőrizzük, de így épül fel a statisztika és a mérlegkészítés rendszere is. Emiatt a munka nem ritkán öncélúvá válik az egyes szakaszokban és gyakran nem vagyunk tekintettel a következő fázisra. Így pl. a fa kitermelésekor gyakran sarangoljuk a tűzifát olyan helyre, ahova a fogat nem állhat be, más esetben a gépi forgalomra alkalmatlan utak mellé végzünk kiszállítást. Ilyen módon az adott munkafázisban bizonyos mértékig emelkedik a teljesítmény, de a megtakarított idő többszörösét veszítjük el a következő szakaszban. A tagozódás jelenlegi formájának és a jelenlegi munkamódszernek egyéb fogyatékoságai is vannak. A fakitermelés során pl. a tűzifát és a kisméretű szerfát nagy fizikai igénybevételt jelentő kézi munkával összehordjuk és összerakjuk a tő mellett, de ha a fogat nem állhat közvetlenül